

Kommunledningskontoret
Samhällsutvecklingsavdelningen
Mark- och exploateringsenheten
Anna Åkers
anna.akers@kristianstad.se

2026-07-13

Änr KS 2026/607

Ersättning vid upplåtelse av mark i samband med elnätsutbyggnad

Motpartens ärendenummer	KN2026/01172
Remitterande instans	Klimat- och näringslivsdepartementet
Remissinstansens ärendenummer	KS 2026/607
Nämnd/nämnder som är delaktiga i kommunens remissyttrande	Kommunstyrelsen

Svarets huvudsakliga ståndpunkter i korthet

Kristianstads kommun tillstyrker förslaget om ändrade ersättningsregler vid upplåtelse av mark i samband med elnätsutbyggnad. Kommunen bedömer att höjda och mer förutsebara ersättningsnivåer kan bidra till ökad acceptans för markintrång, stärka dialogen mellan nätagare och markägare samt minska risken för utdragna tvister.

Genom ökad acceptans och minskad risk för rättsliga processer kan förslaget bidra till en mer effektiv utbyggnad av elnäten, vilket är av stor betydelse för elektrifieringen av samhället, klimatomställningen och näringslivets utveckling. Samtidigt måste ersättningsreglerna utformas så att äganderätten värnas och markägare ges en skälig, transparent och rättssäker ersättning.

Kommunen vill även framhålla vikten av att höjda ersättningsnivåer inte leder till minskad hänsyn till jordbruksmark, naturvärden, kulturmiljöer eller andra allmänna intressen. Markintrång bör även fortsättningsvis föregås av noggranna lokaliseringsprövningar där alternativa lösningar prövas.

Kommunens remissvar

Kristianstads kommuns behov av ökad elnätskapacitet

Tillgången till el och elnätskapacitet är idag en strategisk utvecklingsfråga för Kristianstads kommun. Idag rådande kapacitetsbrist i framför allt regionnätet är en konkret tillväxthotande faktor som fördröjer och försvårar företagsetableringar, expansion av befintliga verksamheter, bostadsbyggande, elektrifiering av transporter, utbyggnad av laddinfrastruktur med mera.

För en kommun med stark livsmedelssektor, omfattande jordbruksnäring och växande verksamhetsområden är en säker elförsörjning avgörande för fortsatt tillväxt och konkurrenskraft. Elnätsutbyggnaden är en viktig förutsättning för att företag ska kunna växa, investera och etablera sig i kommunen. Förseningar i elnätsutbyggnaden riskerar även att motverka nationella och lokala mål inom klimatomställning och beredskap.

Kommunen ser därför positivt på åtgärder som kan bidra till snabbare utbyggnad. Samtidigt bör det uppmärksammas att ledtiderna även påverkas av andra faktorer, såsom tillståndprocesser, koncessioner, nätplanering och kapacitetsbegränsningar i överliggande nät.

Balans mellan samhällsintresse och äganderätt

Elnätsutbyggnaden är ett viktigt samhällsintresse som förutsätter ett effektivt och förutsebart regelverk för att nödvändiga investeringar ska kunna genomföras utan onödiga förseningar.

Äganderätten är en grundläggande rättsstatlig princip och särskilt viktig, när markintrång berör lantbrukare, skogsägare och företagare vars mark är en viktig förutsättning för deras verksamhet och långsiktiga försörjning. För Kristianstads kommun, där jordbruk och livsmedelsproduktion har stor betydelse, är det särskilt viktigt att ersättningsreglerna uppfattas som rimliga och rättvisa.

Kommunen anser att ersättningsreglerna bör vara tydliga, förutsebara och uppfattas som rättvisa, eftersom detta är en viktig förutsättning för acceptans och ett effektivt genomförande av nödvändiga ledningsdragningar. Ett ersättningssystem som upplevs som rättvist kan bidra till fler frivilliga överenskommelser, färre tvister och därmed snabbare processer.

Ersättningsreglernas utformning

Kristianstads kommun ser positivt på åtgärder som ökar tydligheten kring ersättningsnivåer och minskar osäkerheten i förhandlingar mellan nätägare och markägare.

Det är viktigt att ersättningssystemet ger fastighetsägare en rättvis kompensation för den påverkan som intrånget innebär för markanvändning, produktion och framtida utvecklingsmöjligheter. Konsekvenserna kan variera beroende på markanvändning, intrångets omfattning, påverkan på jord- och skogsbruk samt fastighetens långsiktiga värde.

Kommunen ser positivt på att Lantmäteriet ges i uppdrag att se över skogs- och åkernormernas ersättningsnivåer. För att ersättningsnivåerna ska vara relevanta över tid bör normerna ses över regelbundet med hänsyn till förändringar i markförhållanden, prisutveckling och tekniska förutsättningar.

Kommunen anser att regelverket bör vara enkelt och förutsebart att tillämpa, samtidigt som det ger tillräckligt utrymme att beakta lokala förhållanden och den faktiska påverkan på enskilda fastigheter.

Särskild hänsyn till jordbruksmark

Kristianstads kommun vill särskilt lyfta jordbruksmarkens betydelse.

Kommunen har omfattande och högproduktiv jordbruksmark som är viktig både för den lokala ekonomin och för den nationella livsmedelsförsörjningen.

Kommunen vill betona vikten av att höjda ersättningsnivåer inte leder till att kraven på lokalisering eller hänsynen till jordbruksmark, naturvärden, kulturmiljöer och andra allmänna intressen minskar. Intrång i brukningsvärd jordbruksmark bör även fortsättningsvis begränsas så långt som möjligt och alternativa lokaliseringar prövas noggrant.

Vid intrång i jordbruksmark bör ersättningssystemet kunna ta hänsyn till markens långsiktiga brukningsvärde och de konsekvenser som ledningsdragningar kan få för framtida produktion och verksamhetsutveckling.

Kommunernas roll och behovet av samordning

Kommunen anser att elnätsutbyggnad i större utsträckning behöver integreras i den samlade samhällsplaneringen. Elnätets kapacitet påverkar möjligheterna att genomföra kommunala planer för bostäder, verksamhetsområden, infrastruktur och klimatomställning.

Regelverket bör därför främja tidig dialog och samverkan mellan nätägare, kommuner, markägare och berörda myndigheter. En bättre samordning mellan nätutbyggnad, tillståndsprocesser och fysisk planering kan ge betydande effektivitetsvinster och bidra till kortare ledtider.

Näringsliv, livsmedelsproduktion och beredskap

En väl fungerande elförsörjning är en grundläggande förutsättning för utvecklingen av Kristianstads näringsliv, livsmedelsproduktion och övriga

samhällsviktiga verksamheter. Samtidigt är många markägare själva företagare som påverkas direkt av ledningsutbyggnaden.

Kommunen anser därför att ersättningssystemet bör utformas så att kostnaderna för utbyggnaden inte i oskälig utsträckning belastar de fastighetsägare som berörs av markintrång. Ur ett beredskapsperspektiv är elförsörjningen dessutom en grundläggande samhällsfunktion. Förutsättningarna för samhällsviktig verksamhet, försörjningstrygghet och samhällets beredskap är i hög grad beroende av en tillräcklig och tillförlitlig elnätinfrastruktur.

Avslutande ställningstagande

Kristianstads kommun tillstyrker promemorians ambition att förbättra förutsättningarna för elnätutbyggnad genom förändrade ersättningsregler. Kommunen bedömer att förslaget kan bidra till ökad förutsebarhet, bättre förutsättningar för överenskommelser mellan parterna och därigenom en mer effektiv utbyggnad av elnäten.

Den fortsatta beredningen bör dock säkerställa att regelverket upprätthåller en rimlig balans mellan behovet av snabb nätutbyggnad och markägares rätt till skälig ersättning. Kommunen anser vidare att reformen bör följas upp för att utvärdera dess effekter på ledtider, antalet tvister och förutsättningarna för elnätutbyggnad, samt för att säkerställa att balansen mellan samhällsintresset och fastighetsägarnas rättigheter upprätthålls.

Yttrandet fattas på delegation för kommunstyrelsens räkning.

Jonatan Jeppsson Norberg
Mark- och exploateringschef

Anna Åkers
Mark- och exploateringsingenjör